

промисловості має прикладний характер, причому сила впливу різних факторів залежить від конкретної ситуації. Крім того, у багатьох випадках потрібно враховувати мультиколінеарність факторів інноваційного розвитку промисловості (тобто підсилення дії одних факторів дією інших).

Висновки. У традиційній класифікації факторів інноваційного розвитку промисловості всі фактори розглянуто в конкретному усталеному багатьма дослідниками порядку. Наведено класифікацію факторів інноваційного розвитку промисловості за пріоритетністю. У цій класифікації пріоритетність визначили з важливості та актуальності завдань інноваційного розвитку промисловості на основі висновків внаслідок опрацювання літературних джерел. Узагальнення факторів інноваційного розвитку в бар'єрній класифікації дає нам змогу виділити три агреговані групи факторів: суспільно-політично-управлінські, соціально-економічні та фінансові.

Література

1. Алаев Э.Б. Социально-экономическая география. Понятийно-терминологический словарь / Э.Б. Алаев. – М. : Изд-во "Мысль", 1983. – 350 с.
2. Івченко А.О. Тлумачний словник української мови / А.О. Івченко. – Харків : Вид-во "Фоліо", 2002. – 540 с.
3. Кузьмін О.Є. Фактори інноваційного розвитку підприємств / О. Кузьмін, Т. Кужда. [Електронний ресурс]. – Доступний з [http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php? ELEMENT_ID=11391](http://www.experts.in.ua/baza/analytic/index.php?ELEMENT_ID=11391).
4. Словник іншомовних слів / за ред. О.С. Мельничука. – К. : Головна редакція УРЕ, 1977. – 776 с.
5. Шевчук Л.Т. Регіональна економіка : навч. посібн. / Л.Т. Шевчук. – К. : Вид-во "Знання", 2011. – 319 с.
6. Friedmann J. Territory and Function: The Evolution of Regional Planning / J. Friedmann. – London: Edward Arnold, Ltd., 1979. – 234 p.

Колодійчук А.В. Классификации факторов инновационного развития промышленности: традиционная, барьерная и по приоритетности

Необходимость активизирования развития промышленности Украины инновационным путем требует выяснение факторов влияния на этот процесс для усиления стимулирующих и смягчения тормозящих. Разработаны классификации факторов инновационного развития промышленности: традиционную, барьерную и по приоритетности. В рамках каждой классификации проанализированы соответствующие группы факторов инновационного развития промышленности.

Ключевые слова: инновации, инновационное развитие, промышленность, факторы, традиционная классификация факторов, классификация факторов по приоритетности.

Kolodiychuk A.V. Classifications of factors of innovative development of industry: traditional, barrier and after priority

Finding out of factors of influence requires the necessity of activation of development of industry of Ukraine an innovative way on this process for strengthening of stimulant and softening of brake. The row of classifications of factors of innovative development of industry is developed in the article: traditional, barrier and after priority. The proper groups of factors of innovative development of industry are analyzed within the framework of every classification.

Keywords: innovations, innovative development, industry, factors, traditional classification of factors, priority classification of factors.

УДК 336.71:330.332+336.77]

Аспір. Н.Ю. Копилюк –

Інститут регіональних досліджень НАН України

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РЕОРГАНІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕДУР

Розглянуто фінансово-економічні показники діяльності банків України, які слугують індикаторами фінансової нестабільності й неплатоспроможності та зумовлюють потребу у реорганізації і консолідації банківських установ.

Ключові слова: банк, реорганізація, капіталізація, проблемні активи, реструктуризація активів, неплатоспроможність.

Постановка проблеми. Відповідно до своїх функцій, банківська система визначально впливає на формування інноваційно-інвестиційної моделі економічного зростання, забезпечення потреб економіки у кредитних та інвестиційних ресурсах.

Банківська система України є дворівневою і складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території держави. На початок 2012 р. в Україні зареєстровано 198 банків, з яких 176 функціонували. Упродовж 2005-2011 рр. з Державного реєстру банків у середньому за рік було вилучено 18 банківських установ. У період фінансово-економічної кризи 2008-2010 рр. процес ліквідації банків посилювався і на 01.01.12 р. становив 21 установу. Основні фінансово-економічні показники діяльності банків свідчать про незбалансованість структури активів і пасивів, значний обсяг протермінованої кредитної заборгованості, недостатній рівень капіталізації та збиткову діяльність, яка становила на 01.01.12 р. 7708 млн грн. Такий стан банківської системи актуалізує необхідність розробки адекватних механізмів реорганізації банків, вибору форм і методів їх консолідації.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. У зарубіжній літературі проблеми реорганізації та реструктуризації банків розглянуто у працях І. Ансоффа, Є. Брікхема, Т. Коупленда, Д. Депаффіліса, І. Мазура, П. Роуза та інших. Проблеми реструктуризації у банківській системі України та розроблення методів управління неплатоспроможністю банків дослідили у своїх наукових працях О. Барановський, З. Васильченко, М. Козоріз, В. Крилова, В. Міщенко, А. Мороз, І. Вядрова, Т. Смовженко, О. Чуб та інші. Незважаючи на значну кількість публікацій, залишаються недостатньо обґрунтованими методичні підходи до визначення фінансово-економічних показників діяльності банків, які сигналізують про настання кризових явищ і проблем й зумовлюють потребу в розробленні програм фінансового оздоровлення і реорганізації.

Мета дослідження – аналіз і оцінка фінансово-економічних показників діяльності банків з метою обґрунтування необхідності реорганізаційних процедур.

Виклад основного матеріалу. У контексті дослідження реорганізації банків вважаємо за доцільне оцінити фінансово-економічні показники діяльності банків України з використанням ресурсного (обліково-звітного), струк-

турного (функціонального) та цільового (проблемно-орієнтованого) підходів з метою визначення конкурентного становища банків України з позицій формування й розміщення фінансових ресурсів і виявлення відповідності поставленим стратегічним цілям розвитку та виявити проблемні аспекти діяльності, ознаки неплатоспроможності, які слугуватимуть мотивом для застосування реорганізаційних процедур на основі вартісно-орієнтованого підходу.

За твердженням І.М. Парасій-Вергуненко, рівень конкурентного потенціалу організації визначається: складом наявних ресурсів та їх реальним станом і вартістю, рівнем відповідності ресурсного потенціалу стратегічним цілям та завданням організації; спроможністю ресурсного потенціалу забезпечити стійкість господарської системи до впливу зовнішнього середовища та внутрішня адаптованість [5, с. 66].

Ресурсна база банків формується за рахунок власних, залучених та запозичених ресурсів з урахуванням наявного інформаційного, кадрового, управлінського забезпечення, адекватної організаційної та корпоративної структур і трансформується у дохідні активи з метою одержання прибутку за допустимих рівнів ризиків. Власний капітал, залучені та запозичені ресурси надаються вартісному оцінюванню, а інші – виключно якісному оцінюванню, що не знижує їх вагомості у досягненні сукупної результативності банківської діяльності.

Структурний (функціональний) аналіз спрямований на визначення раціональної структури ресурсної бази банків порівняно з установами аналогічного сегменту банківського ринку. За допомогою цього підходу можна оцінити недостатність потенціалу банків для досягнення стратегічних цілей або надлишок потенціалу, його недовикористання, що зумовлює потребу у застосуванні проблемно-орієнтованого цільового підходу.

Основою створення функціонування і забезпечення фінансової стабільності банківської установи є власний капітал, який формується за рахунок фактично сплаченого статутного капіталу, емісійних різниць, капіталізованих дивідендів і фондів банку, резервів переоцінки необоротних активів і цінних паперів, прибутків (збитків) минулих і поточного років.

Основним макроіндикатором, який використовують при оцінці капіталізації банків є відношення власного капіталу до ВВП. На думку окремих вітчизняних та зарубіжних учених, капітал банківської достатній для обслуговування нормального відтворювального процесу має становити, відповідно до світової практики 6-7 % ВВП [8, с. 304]. За даними табл., цей показник становив на 01.01.2006 р. 5,8 %, на 01.01.12 р. – 11,8 %, що позитивно характеризує дієздатність банківської системи України. У Росії цей показник сягає 37,2 %, у країнах Центральної Європи – понад 40 % [3, с. 21]. За нашими розрахунками, відношення статутного капіталу до ВВП становило у 2005 р. – 3,6 %, у 2011 р. – 13,1 %. Упродовж 2009-2011 рр. спостерігається перевищення співвідношення ВВП/статутний капітал над ВВП/власний капітал, що зумовлено збитковою діяльністю окремих банків і банківської системи загалом.

Власний капітал банків формується виключно у національній валюті України і на відміну від інших суб'єктів підприємницької діяльності займає

незначну питому вагу в пасивах. За нашими розрахунками, на 01.01.06 р. частка власного капіталу становила 11,9 %, на 01.01.12 р. – 14,7 % сукупних пасивів банківської системи. За 2005-2011 рр. частка власного капіталу збільшилася у 6,11 раза на 130036 млн грн і становила на 01.01.12 р. 155 487 млн грн. Збільшення власного капіталу є позитивною тенденцією розвитку банків України з огляду на виконання ним захисної, оперативної, регуляційної функцій, захисту від кредитного, ринкового, операційного ризиків, покриття непобиткових активів і збитків.

Основним елементом власного капіталу є сплачений, зареєстрований статутний капітал, мінімальна величина якого визначена НБУ у розмірі 70 млн грн. Упродовж 2005-2011 рр. статутний капітал банків України збільшився на 155754 млн грн і становив на 01.01.12 р. – 171 865 млн грн. Небезпечна тенденція спостерігається у співвідношенні статутного і балансового капіталів банківської системи. Упродовж 2005-2008 рр. частка статутного у власному капіталі змінювалася у діапазоні 63,3 %-69,1 %. У 2009-2011 рр. частка статутного у власному капіталі становила відповідно 103,5 %, 105,9 %, 110,5 %, що підтверджує покриття статутним капіталом негативних результатів діяльності банків у період фінансової нестабільності. Така ситуація поглиблює питання недостатньої капіталізації банків України особливо після банківської кризи 2008 р., коли відбулася 60-відсоткова девальвація національної валюти. За таких умов, за твердженням А. Дробязко, "... корпоративні права власників банків нівелюються, а в умовах гонки за мінімальним рівнем регулятивного капіталу міноритарним акціонерам дивіденди майже ніколи не виплачуються – перерозподіл річних прибутків банку спрямовується на нарощення капіталу" [4, с. 4-5].

Недостатній рівень капіталізації банків актуалізує питання концентрації і консолідації їх капіталів. На думку банківських аналітиків, консолідація – це об'єктивний процес, пов'язаний із концентрацією банківських капіталів. Погоджуємося з вітчизняними ученими В. Базилевичем та В. Филюк, котрі визначають концентрацію банківського капіталу як зосередження економічно значущих показників (капіталу та активів) у одного у декількох банків шляхом примноження ними власних і залучених ресурсів, а також їх централізації з метою отримання прибутку [1, с. 6]. Такий підхід акцентує на тому, що концентрація на ринку банківських операцій та послуг України відбуватиметься за рахунок зовнішніх джерел шляхом придбання, поглинання і купівлі значно недокапіталізованих і проблемних установ.

За твердженням окремих авторів, основним критерієм централізації є показник граничної частки активів, що належать групі найбільших банків у сукупних активах національної банківської системи [1, с. 7]. Загалом підтримуючи такий підхід, вважаємо за доцільне концентрацію капіталу і активів визначити за групами установ, що належать до найбільших (1 група) і великих (2 група) банків, що пояснюється їх пріоритетним положенням як системоутворювальних суб'єктів, що визначально впливають на стан грошово-кредитного ринку й рівень кредитно-інвестиційного забезпечення потреб економіки.

Згідно з розподілом банків за групами на 01.01.12 р., 1 група (активи понад 14 000 млн грн) складається з 17 банків або 10 %, 2 група (активи понад 4500 млн грн) – 19 банків або 11 %, 3 група (активи понад 2 000 млн грн) – 22 банки або 13 %, 4 група (активи менше 2 000 млн грн) – 117 банків або 66 % від їх загальної чисельності.

У вітчизняній банківській системі спостерігається концентрація активів і капіталу у найбільших банках, частка яких становила на 01.01.06 р. – 57,7 % або 123501883 тис. грн й 47,6 % або 12108902 тис. грн, на 01.01.12 р. – 66,9 % або 705448894 тис. грн й 65,5 % або 101790189 тис. грн, що представлено в табл. Аналогічна ситуація спостерігається в інших країнах. Наприклад, директор Департаменту ліцензування діяльності фінансового оздоровлення кредитних організацій банку Росії М.І. Сухов стверджує, що частка перших п'яти банків у сукупних банківських активах з 43 % збільшилась до 48 % за пів року і що ці банки будуть займати понад половину банківських активів [6, с. 28]. Упродовж 2005-2011 рр. активи 1 групи банків зросли у 5,7 раза, на 581947011 тис. грн, капітал – у 8,4 раза, на 89681287 тис. грн, частка статутного капіталу у власному капіталі становила на 01.01.12 р. – 97,7 %.

За нашими розрахунками, у групі найбільших банків упродовж 2005-2008 рр. відсутні банки, в яких обсяг статутного перевищував власний капітал. У кризовий та посткризовий періоди (2009-2011 рр.) сім банків України (41,1 % від їх кількості у групі), які мають системний характер, відносять до установ, що мають проблеми з капіталізацією, що підтверджує перевищення статутного над власним капіталом. Зокрема на 01.01.12 р., питома вага статутного у власному капіталі Промінвестбанку сягала 104,3 %, ВТБ Банку – 133,5 %, Укрсиббанку – 596,7 %, Альфа-Банку – 113,8 %, Фінанси і кредит – 112,4 %, Укргазбанку – 356,6 %, Ошадбанку Росії – 135,1 %.

У групі великих банків активи впродовж аналізованого періоду зросли у 4,1 раза, на 667848192 тис. грн і становили на 01.01.12 р. – 155632762 тис. грн, або 14,8 % від їх загального обсягу. Концентрація активів у цій групі банків упродовж останніх семи років скоротилась на 2,8 процентних пункти. Варто зазначити, що істотне нарощення рівня капіталу установ цієї групи, який збільшився у 58,6 раза на 227207143 тис. грн і становив на 01.01.12 р. – 231151364 тис. грн або 14, % сукупного обсягу капіталу банківської системи. У 19 банках, що належать до цієї групи установ, спостерігається значна частка статутного у власному капіталі, яка станом на 01.01.12 р. досягла 174,2 %. За нашими розрахунками, на 01.01.12 р. статутний перевищує обсяг власного капіталу у таких установах цієї групи: Кредитпромбанк – 123,8 %, Банк Форум – 398 %, Ерсте банк – 113,1 %, Віейбі банк – 375,6 %, Родовід банк – 137,5 %, Універсал банк – 253,3 %. У великих банківських установах співвідношення власного капіталу до зобов'язань становило на 01.01.12 р. – 14,9/85,1 %, що свідчить про те, що залучені і запозичені ресурси перевищують власний капітал цих банків у 5,7 раза.

Табл. Фінансово-економічні показники діяльності банків України (у розрізі груп банків) (станом на 01.01. поточного року)

Показник	Група банків	2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012	
		значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %	значення показника	питома вага групи, %
Усього активів, тис. грн	Загалом	213877982	100,0	340179288	100,0	599396103	100,0	926084998	100,0	973449574	100,0	942038994	100,0	1054272287	100,0
	I	123401883	57,7	211760824	62,2	388271099	64,8	629542973	68,0	606240970	69,4	628785640	66,9	705448894	66,9
	II	37600802	17,6	64480691	19,1	102956220	17,2	154115648	16,6	138333751	15,8	170238631	18,1	15563762	14,8
	III	27811046	13,0	29278079	8,6	61770048	10,2	68003311	7,3	57033361	6,5	59806008	6,3	81974135	7,8
у % до попереднього періоду	Загалом	159,1	x	176,2	x	154,5	x	144,6	x	144,6	x	107,9	x	111,9	x
	I	171,5	x	183,4	x	162,1	x	149,7	x	149,7	x	109,7	x	112,2	x
	II	172,4	x	158,9	x	149,7	x	149,7	x	123,1	x	123,1	x	91,4	x
	III	105,3	x	208,9	x	111,2	x	83,9	x	83,9	x	104,9	x	137,1	x
Власний капітал, тис. грн	Загалом	24450853	100,0	42566109	100,0	69578274	100,0	119263048	100,0	120207619	100,0	137725113	100,0	15486926	100,0
	I	12108902	47,6	22965199	54,0	39810141	57,2	74957484	62,9	81384493	67,7	91486572	66,4	101790189	65,5
	II	394221	1,5	7092662	16,7	11668566	16,8	19383987	16,3	1500971	12,9	20433463	14,8	23151364	14,9
	III	3508249	13,8	4566612	10,7	8942971	12,9	11113936	9,3	10095908	8,4	8375283	6,1	9828104	6,3
у % до попереднього періоду	Загалом	167,2	x	187,2	x	173,3	x	171,4	x	100,8	x	114,6	x	112,9	x
	I	189,7	x	173,3	x	188,3	x	188,3	x	108,6	x	112,4	x	111,3	x
	II	179,8	x	164,5	x	166,1	x	166,1	x	80,0	x	131,8	x	113,3	x
	III	130,2	x	195,8	x	124,3	x	124,3	x	90,8	x	83,0	x	117,3	x
в нього статутний капітал, тис. грн	Загалом	16144439	100,0	26266179	100,0	42872630	100,0	82454241	100,0	82454241	100,0	145857209	100,0	171864665	100,0
	I	7215971	44,7	12459190	47,4	21903367	51,1	50356275	61,1	75805353	63,6	87096798	59,7	99495625	57,9
	II	2396214	14,8	4555972	17,3	7828387	18,3	12910495	15,7	18556893	15,6	32629923	22,4	40337996	23,5
	III	1846712	11,4	3039680	11,6	6188937	14,4	8561966	10,4	1077132	9,0	10685258	7,3	12020207	5,8
у % до попереднього періоду	Загалом	4685543	29,0	6211337	23,6	6949939	16,2	10625505	12,9	14049125	11,8	15445230	10,6	22010837	12,8
	I	162,7	x	162,2	x	163,2	x	192,9	x	144,6	x	122,4	x	117,8	x
	II	172,7	x	172,7	x	175,8	x	229,9	x	150,5	x	114,9	x	114,2	x
	III	190,1	x	164,6	x	171,8	x	164,9	x	143,7	x	175,8	x	123,6	x
питома вага статутного капіталу у власному капіталі	Загалом	61,7	x	61,7	x	61,6	x	69,1	x	69,2	x	105,9	x	105,9	x
	I	54,3	x	54,3	x	55,0	x	66,6	x	66,6	x	95,2	x	97,7	x
	II	64,2	x	64,2	x	67,1	x	77,0	x	77,0	x	119,7	x	174,2	x
	III	66,6	x	66,6	x	69,2	x	77,0	x	77,0	x	106,8	x	102,0	x
питома вага власного капіталу у власних, %	Загалом	12,5	x	12,5	x	11,6	x	11,9	x	13,8	x	14,6	x	14,7	x
	I	10,8	x	10,8	x	10,3	x	13,4	x	13,4	x	14,5	x	14,4	x
	II	10,9	x	11,3	x	11,3	x	12,6	x	11,2	x	12,0	x	14,9	x
	III	15,6	x	15,6	x	17,7	x	16,3	x	11,2	x	14,0	x	12,0	x
% співвідношення власного капіталу / зобов'язань	Загалом	11,9/88,1	x	12,5/87,5	x	12,5/88,4	x	12,5/87,5	x	13,8/86,2	x	14,6/85,4	x	14,7/85,3	x
	I	9,8/90,2	x	10,3/89,7	x	10,3/89,7	x	11,9/88,1	x	13,4/86,6	x	14,5/85,5	x	14,4/85,6	x
	II	10,5/89,5	x	10,9/89,1	x	11,3/88,7	x	12,6/87,4	x	12,0/88,0	x	12,7/87,3	x	14,9/85,1	x
	III	15,6/84,4	x	15,6/84,4	x	14,6/85,4	x	16,3/83,7	x	17,7/82,3	x	16,0/86,0	x	12,0/88,0	x
Мультиплікатор капіталу	Загалом	23,6/76,4	x	23,1/76,9	x	19,5/80,5	x	18,6/81,4	x	18,6/81,4	x	21,0/79,0	x	18,6/81,4	x
	I	8,4	x	8,0	x	8,6	x	7,8	x	7,3	x	6,8	x	6,8	x
	II	10,2	x	9,2	x	9,8	x	8,4	x	7,4	x	6,9	x	6,9	x
	III	9,5	x	9,1	x	8,8	x	8,0	x	8,9	x	8,3	x	6,7	x
Мультиплікатор капіталу	Загалом	7,9	x	6,4	x	6,1	x	5,6	x	5,4	x	4,8	x	5,4	x
	IV	4,2	x	4,3	x	5,1	x	5,4	x	5,4	x	4,8	x	5,4	x

У групі середніх банків консолідувалося на початок 2005 р. 13 % або 2781046 тис. грн активів і 13,8 % або 3508281 тис. грн капіталу, на 01.01.12 р. – 7,8 % або 81974135 тис. грн активів і 6,3 % або 9228104 тис. грн капіталу. Упродовж останніх семи років активи цієї групи установ зросли у 29,5 раза, на 79193089 тис. грн, капітал – у 32,3 раза, на 5719823 тис. грн, проте скоротилися їх частки у сукупних активах і капіталі банківської системи відповідно на 5,2 і 7,5 процентних пункти. Проблеми перевищення статутного над власним капіталом притаманні 18,2 % установ цієї групи і спостерігались на 01.01.12 р. у таких банках: Піреус банк МКБ – 294,9 %, Кредо банк – 266,2 %, Платинум банк – 101,5 %, БМ банк – 144,2 %. Співвідношення власний капітал до зобов'язань становило на 01.01.12 р. 12,0/88,0, що свідчить про те, що залучені і запозичені ресурси перевищували власний капітал у 7,3 раза, що значно нижче, ніж по банківській системі загалом.

У групі малих банків, чисельність яких за 2005-2011 рр. зросла на 14 одиниць, консолідувалось на 01.01.06 р. – 11,7 % або 24964250 тис. грн активів і 23,1 % або 5889449 тис. грн капіталу, на 01.01.12 р. – 10,5 % або 11121396 тис. грн активів й 13,3 % або 20717269 тис. грн капіталу. Активи малих банків збільшились упродовж семи років у 4,5 раза на 86157146 тис. грн, капітал – у 3,5 раза на 14727820 тис. грн. На основі проведених розрахунків, банків цієї групи постійно мали проблеми із капіталізацією. На 01.01.2006 р. сім установ (6,5 % від загальної їх чисельності) віднесено до проблемних, обсяг статутного капіталу у яких перевищував власний, а саме: Інтерконтинентбанк – 381,9 %, об'єднаний комерційний банк – 104,6 %, Міжнародний іпотечний банк – 139,1 %, Гарант – 106,6 %, Український банк реконструкції та розвитку – 106,1 %, Столичний – 101,2 %, Євробанк – 100,4 %. В умовах сьогодні більшість з даних установ є ліквідованими. На 01.01.12 р. кількість таких банків збільшилась до 22 одиниць або 18,8 % від їх чисельності. За нашими розрахунками, до банків, у яких статутний капітал перевищує власний, віднесено: СЕБ Банк – 144,2 %, Фольксбанк – 101,6 %, Київ – 455,9 %, Банк Кіпру – 100,6 %, Про кредит Банк – 110,0 %, Експобанк – 118,2 %, Місто банк – 100,9 %, Енергобанк – 112,1 %, Банк Руский Стандарт – 117,8 %, банк Золоті ворота – 122,2 %, Базис – 118,0, Капітал – 101,7 %, Євробанк – 108,2 %, Банк Львів – 197,4 %, Банк національний кредит – 9360 %, Дойчебанк ДБУ- 142,2 % та інші.

Про проблеми у діяльності таких установ свідчить те, що тимчасові адміністрації НБУ було введено у загальній кількості, близько 80 %, саме у малі банки. Співвідношення між капіталом і депозитами у цих установах становило на 01.01.12 р. 18,6/81,4, тобто зобов'язання у 4,4 раза перевищували власний капітал.

За проведеними розрахунками можна зробити висновок про зниження ризиковості банківської діяльності загалом, оскільки мультиплікатор капіталу 2005-2011 рр. знизився в 1,6 раза, для першої групи – у 3,3 раза, для другої групи – у 2,6 раза, для третьої – у 2,8 раза. Такі тенденції зумовлені зниженням банківських активів, обсягів кредитно-інвестиційної діяльності, значною часткою високоліквідних активів у їх сукупному обсязі. У групі малих банків

мультиплікатор капіталу має тенденцію до зростання з 4,2 до 5,4 разів, що підтверджує ризиковість активних операцій банків за недостатнього рівня наявного власного капіталу.

У банківській системі України процеси глобалізації та інтернаціоналізації проявились через збільшення частки іноземного капіталу у банківському секторі шляхом відкриття філій та представництв іноземних банків. На 01.01.12 р. із 176 банків 53 установи мали іноземний капітал, частка якого у статутному капіталі банків зросла з 23 % у 2005 р. до 41,9 % у 2011 р. Упродовж 2004-2011 рр. присутність іноземних інвесторів у банківському секторі перевищила встановлений МВФ ліберальний (понад 40 %) рівень і поступово наближається до традиційного рівня (більше 50 % капіталу) присутності іноземного капіталу в національних банківських системах.

Висновки. Аналіз концентрації банківських активів і капіталу дає змогу зробити такі висновки:

- по-перше, інституціональна структура банківської системи України є недостатньо розвинутою, що зумовлено значною кількістю середніх і малих банків, чисельність яких зросла за 2005-2011 рр. від 135 до 139 одиниць або до 78,9 % їх сукупної кількості;
- по-друге, у таких установах на 01.01.12 р. сконцентровано 18,3 % або 193187531 тис. грн сукупних активів, і 18,6 % або 32031044 тис. грн сукупного банківського капіталу;
- по-третє, у 30 установах або 21,5 % загальної чисельності спостерігається перевищення статутного над балансовим капіталом;
- по-четверте, недостатній рівень капіталізації обмежує фінансові спроможності малих і середніх банків у наданні широкого спектра послуг кредитно-інвестиційного характеру, недостатню ефективність діяльності;
- по-п'яте, фінансово-економічна криза посилила проблеми у найбільших та великих банках, які мають системоутворювальний характер і пов'язані на самперед зі збитковою діяльністю;
- по-шосте, необхідність забезпечення інтеграції та диверсифікації бізнесу зумовить розширення угод злиття, придбання і поглинання, особливо в установах, в яких наявні проблеми капіталізації.

Література

1. Базилевич В. Концентрація у банківському секторі України: сучасний стан та шляхи регулювання / В. Базилевич, В. Филлок // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2012. – № 2. – С. 3-18.
2. Діба М. Безпека банківської діяльності та умови її організації в Україні / М.С. Діба, Яременко // Банківська справа : наук.-практ. журнал. – 2012. – № 1. – С. 13-23.
3. Діба М. Вплив глобалізації на банківську систему України / М. Діба, Є. Осадчий // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 11. – С. 19-24.
4. Дроб'язко А. Якою банківська система України виходить із кризи 2008-2009 років? / А. Дроб'язко // Вісник Національного банку України : журнал. – 2011. – № 2. – С. 4-8.
5. Парасій-Вергуненко І.М. Стратегічний аналіз у банках: теорія, методологія, практика : монографія / І.М. Парасій-Вергуненко. – К. : Вид-во КНЕУ, 2007. – 360 с.
6. Сухов М.И. Капіталізація капіталов в банківському секторі / М.И. Сухов // Деньги и кредит. – 2009. – № 7. – С. 28-31.
7. Степаненко А. Вплив іноземних фінансово-кредитних установ на національну банківську систему / А. Степаненко, І. Чамара // Економіка України : політико-економічний журнал. – 2011. – № 2. – С. 60-67.

8. Национальные банковские системы : учебник / под общ. ред. проф. В.И. Рыбина. – М. : Изд-во ИНФРА-М, 2009. – 528 с.

9. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/catalog?cat_id=60949.

Копылюк Н.Ю. Финансово-экономические показатели деятельности банков Украины в контексте реорганизационных процедур

Рассмотрены финансово-экономические показатели деятельности банков Украины, которые служат индикаторами финансовой нестабильности и неплатежеспособности и обуславливают потребность в реорганизации и консолидации банковских учреждений.

Ключевые слова: банк, реорганизация, капитализация, проблемные активы, реструктуризация активов, неплатежеспособность.

Коруплюк Н.Ю. Financial and economic indicators of bank of Ukraine in the context of procedures reorganization

A number of financial and economic performance of banks in Ukraine, which serve as indicators of financial instability and insolvency and determine the need for reorganization and consolidation of banking institutions.

Keywords: Bank, reorganization, capitalization, problem assets, restructuring of assets, insolvency.

УДК 657.372.5

Доц. М.В. Корягін, канд. екон. наук – Львівська КА

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ ЩОДО РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Підтверджено відсутність належних теоретичних напрацювань у частині формування системи внутрішньої звітності щодо ринкової вартості підприємства. З метою усунення зазначених недоліків розроблено пакет внутрішньої звітності щодо ринкової вартості підприємства як основи інформаційного забезпечення прийняття управлінських рішень.

Ключові слова: внутрішня звітність, ринкова вартість, управлінські рішення, зовнішні та внутрішні користувачі.

Постановка проблеми. Річна фінансова звітність підприємства призначена переважно для потреб зовнішніх користувачів і є недостатньо придатною для прийняття оперативних рішень. Отримання оперативної інформації залежить, насамперед, від організації та налагодженості функціонування системи бухгалтерського обліку на підприємстві. Внутрішні користувачі повинні отримувати необхідну інформацію, яка відбирається для задоволення їх інформаційних потреб. На основі внутрішніх звітів дії керівника повинні бути спрямовані на виявлення сильних і слабких сторін бізнесу, адекватне реагування на фактори в процесі прийняття рішень.

"Створити цілісну систему внутрішньої звітності можна лише за наявності відповідної інформаційної бази, узгодженості змісту та форми звітів. Внутрішня звітність формується відповідно до характеру діяльності підприємства, цілей і завдань управління загалом та його рівнів" [5]. Сьогодні залишається не розробленою належна система аналітичного обліку відображення зміни ринкової вартості майна підприємства, відсутня окрема внут-

рішня звітність, яка б надавала в систематизованому вигляді інформацію для потреб управління. Зазначені фактори створюють перешкоди для аналізу розвитку генеруючих факторів вартості підприємства, пріоритетні напрями їх розвитку та розроблення ефективних заходів з розвитку вартості підприємства загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. На сьогодні вітчизняні дослідники приділили недостатньо уваги питанням вивчення та розробки внутрішніх форм звітності щодо оцінки ринкової вартості підприємства. Напрацювання з цього питання і лише в розрізі окремих складових ринкової вартості підприємства присутні в працях Т.В. Дудки, В.В. Травіна, Т.В. Федорович.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливої актуальності набуває необхідність складання внутрішньої звітності для потреб оцінки змін ринкової вартості майна підприємства та визначення вартісного вираження наслідків впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на результати господарювання, пошуку шляхів оптимізації наслідків ризиків діяльності, а також можливості наведення у фінансовій звітності суб'єкта господарювання прогнозних значень вартості підприємства на майбутні звітні періоди.

"Через недостатній об'єм теоретичних розробок з питань внутрішньої звітності на більшості досліджуваних підприємств, залежно від конкретних умов виробничо-господарської діяльності, облікові працівники ведуть звітність у саморобних реєстрах довільної форми. Це значно знижує ефективність управлінських заходів, тому що в таких документах показники не завжди відображаються в необхідному для управління розрізі, не носять системного характеру" [2].

Дослідження наукових публікацій надало змогу зробити висновок про відсутність напрацювань у частині розробки внутрішньої звітності щодо оцінки ринкової вартості підприємства. Пропозиції з удосконалення та розроблення внутрішньої звітності щодо ринкової вартості підприємства в окремих авторів наявні лише або в частині гудвілу, або в частині інвестиційної привабливості підприємства.

"Відповідно для будь-якої компанії, акції якої котируються на фондовому ринку, необхідним є розрахунок внутрішнього гудвілу з його відображенням у корпоративній звітності. У зв'язку з цим, на наш погляд, з метою підвищення прозорості фінансової звітності, зростання інвестиційної привабливості, відображення поточних очікувань ринку відносно перспектив розвитку корпорації виникає необхідність: розрахунку величини внутрішнього гудвілу на дату складання корпоративної звітності для материнської компанії та її дочірніх (залежних) товариств; відображення набутого гудвілу відповідно до МСФЗ 22 "Об'єднання бізнесу" в консолідованому балансі і внутрішньо створеного компанією гудвілу в балансі корпоративного капіталу за статтею "Прогнозований гудвіл" [6, с. 150]. Наведені показники свідчать про те, що керівництво підприємства має змогу оцінити лише внутрішню вартість, яка генерується дочірніми підприємствами корпорації.

"Для надання інформації про складові внутрішнього гудвілу управлінському персоналу, – зазначає В.В. Травін, розроблено та рекомендовано